

Bødevejledning

Udmåling af bøder til virksomheder

Januar 2021

DATATILSYNET

Indhold

1.	Indledning	3
2.	Model for beregning af bøden	4
3.	Grundbeløbet på baggrund af den generelle vurdering af overtrædelsens karakter, alvor og varighed	5
3.1	Kategorisering af overtrædelser	6
3.2	Fastsættelse af et grundbeløb på baggrund af kategorisering og justering for virksomhedens størrelse	7
4.	Justering af grundbeløbet på baggrund af en konkret vurdering af overtrædelsens karakter, alvor og varighed	10
5.	Skærpende og formildende omstændigheder	12
6.	Justering for bødemaksimum	19
7.	Betalingsevne	20

1. Indledning

1.1. Databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven, der har fundet anvendelse siden den 25. maj 2018, lægger op til et nyt, væsentligt forhøjet bødeniveau, ligesom det med forordningen er forudsat, at medlemsstaterne harmoniserer sanktionerne, dog under hensyn til det generelle indkomstniveau i den pågældende medlemsstat.

Der er derfor et behov for at udarbejde nogle overordnede retningslinjer, der indeholder et klart og gennemskueligt grundlag for Datatilsynets indstilling af bødepåstande, som tager udgangspunkt i de vurderingskriterier, som fremgår af databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven, med henblik på at sikre, at der gennem retspraksis skabes systematik i bødefastsættelsen. Retningslinjerne skal sikre en fælles forståelse af bestemmelserne i artikel 83 i databeskyttelsesforordningen og samspillet med forordningens artikel 58 og artikel 70. Det bemærkes i øvrigt, at strafudmålingsprincipperne i straffelovens kapitel 10 ligeledes finder anvendelse.

1.2. Vejledningen er et arbejdsdokument, der løbende vil blive udbygget efterhånden som Datatilsynet, anklagemyndigheden og domstolene håndterer flere straffesager på området, og i takt med at praksis, såvel nationalt som i EU, udvikles. Det bemærkes i den forbindelse, at de europæiske tilsynsmyndigheder med undtagelse af Danmarks og Estlands, har hjemmel til at udstede administrative bøder, som er bindende, hvis de ikke appelleres. Der vil således med tiden foreligge både administrativ og domstolspraksis. Det bemærkes i den forbindelse, at Datatilsynet med databeskyttelseslovens § 42 har fået hjemmel til at udstede administrative bødeforlæg. Det er dog en betingelse for udstedelse af administrative bødeforlæg, at der, udover at modtageren erkender overtrædelser, foreligger et klart bødeniveau. Der vil således med tiden, efterhånden som praksis bliver udbygget, kunne fastsættes "standardiserede" bøder for nærmere angivne overtrædelser af de databeskyttelsesretlige regler.

I øvrigt bemærkes, at Det Europæiske Databeskyttelsesråd (EDPB) ligeledes arbejder på retningslinjer for bødeudmålingen efter databeskyttelsesforordningen. Såvel beregningsmodellen som bødeniveauet i nærværende vejledning kan således påvirkes af arbejdet i regi af EDPB.

Det er hensigten, at nærværende vejledning kan vedlægges Datatilsynets indstillinger til anklagemyndigheden om bødeniveau, og at den skal være normerende for både tilsynets indstilling til bødepåstand og for anklagemyndighedens påstand i retten. Det bemærkes i øvrigt, at Datatilsynet til den enkelte sag vil udvælge relevant praksis og vedlægge det i det omfang, det er muligt.

1.3. Nærværende vejledning vedrører alene fastsættelse af bøder i forbindelse med virksomheders overtrædelser af databeskyttelsesreglerne, idet bødeberegningen er særligt kompleks i disse sager, henset til virksomhedernes meget forskellige størrelser og til at overtrædelserne spænder meget vidt.

For så vidt angår valg af ansvarssubjekt bemærkes, at det er udgangspunktet i særlovgivningen, at tiltalen rejses mod den juridiske person. Rigsadvokatens retningslinjer om valg af ansvarssubjekt og virksomhedsansvar findes i Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om Strafansvar for juridiske personer, punkt 3.1.1-3.1.4. og 4.1.1-4.1.2.

Særligt bemærkes, at hvis den dataansvarlige er et datterselskab i en koncern, bør det undersøges, hvorvidt der tillige kan gøres et strafferetligt ansvar gældende over for moderselskabet. Se hertil Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om Strafansvar for juridiske personer, punkt 3.1.4.

2. Model for beregning af bøden

Indledningsvis bemærkes det, at bøden i hver enkelt sag skal være effektiv, stå i rimeligt forhold til overtrædelsen og have afskrækkende virkning, jf. databeskyttelsesforordningens artikel 83, stk. 1.

Det fremgår endvidere af forordningens artikel 83, stk. 2, at når der skal træffes afgørelse om bødestørrelse, skal der tages behørigt hensyn til en række omstændigheder opregnet i artikel 83, stk. 2, litra a-k. Bestemmelsen giver en ikke-udtømmende liste over de kriterier, der skal inddrages ved vurderingen af en bødes størrelse.

Beregningen af bødens størrelse skal i første omgang ske ved at fastsætte bødens grundbeløb. Grundbeløbet fastsættes efter kategorien af overtrædelsen, som afspejler den generelle alvor af overtrædelsen (se afsnit 3).

I "skema 1 – kategorisering af overtrædelser" under afsnit 3.1. er forordningens bestemmelser inddelt i 6 kategorier ud fra en generel vurdering af alvoren af en overtrædelse af bestemmelsen. De tre første kategorier er omfattet af forordningens artikel 83, stk. 4. De tre sidste er omfattet af forordningens artikel 83, stk. 5. Der er fastsat et grundbeløb for hver kategori, der afspejler vægten af de interesser, som de underliggende bestemmelser er til for at beskytte.

Det bemærkes, at grundbeløbet er fastsat ud fra en overordnet proportionalitetsbetragtning i forhold til store virksomheder, som har en omsætning på op til og med 500 mio. kr. Grundbeløbet kan således justeres, hvis den bødepålagte virksomhed er en mikro-, lille eller mellemstor virksomhed (SMV) efter EU-Kommissionens definition¹ (se afsnit 3.2).

Efter at have fastlagt grundbeløbet, justeres bøden efter overtrædelsens karakter, alvor og varighed i det konkrete tilfælde. Derefter kan der ske en stigning af beløbet ved skærpende omstændigheder og/eller et fald ved formildende omstændigheder.

Bøden må ikke overstige maksimummet fastsat i databeskyttelsesforordningen. Hvis dette er tilfældet, skal bødes justeres.

Endelig er der mulighed for, på opfordring fra virksomheden, under særlige omstændigheder at tage hensyn til virksomhedens betalingssevne. Sammenfattende kan modellen for beregningen af bøder sættes op på følgende måde:

<p><i>Grundbeløb (afsnit 3)</i></p> <p><i>Justering på baggrund af en konkret vurdering af overtrædelsens karakter, alvor og varighed (+/-) (afsnit 4)</i></p> <p><i>Skærpende omstændigheder (+) (afsnit 5)</i></p> <p><i>Formildende omstændigheder (-) (afsnit 5)</i></p> <hr/> <p><i>Bødens størrelse med hensyntagen til overtrædelsen og sagens omstændigheder.</i></p> <p><i>Eventuel justering efter databeskyttelsesforordningens maksimum (-) (afsnit 6)</i></p> <p><i>Eventuel justering efter betalingssevne (-) (afsnit 7)</i></p> <p><i>Endeligt bødebeløb</i></p>
--

¹ https://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/sme-definition_da

3. Grundbeløbet på baggrund af den generelle vurdering af overtrædelsens karakter, alvor og varighed

Grundbeløb

Justering på baggrund af en konkret vurdering af overtrædelsens karakter, alvor og varighed (+/-)

Skærpende omstændigheder (+)

Formildende omstændigheder (-)

Bødens størrelse med hensyntagen til overtrædelsen og sagens omstændigheder.

Eventuel justering for databeskyttelsesforordningens maksimum (-)

Eventuel justering efter betalingsevne (-)

Endeligt bødebeløb

Overtrædelser af bestemmelser nævnt i databeskyttelsesforordningens artikel 83, stk. 4, kan straffes med bøder på op til 75 mio. kr. (10 mio. euro), eller, hvis der er tale om en virksomhed, op til 2 % af virksomhedens samlede globale årlige omsætning i det foregående regnskabsår, hvis dette beløb er højere. Overtrædelser af bestemmelser nævnt i forordningens artikel 83, stk. 5, kan straffes med bøder på op til 150 mio. kr. (20 mio. euro), eller, hvis der er tale om en virksomhed, op til 4 % af virksomhedens samlede globale årlige omsætning i det foregående regnskabsår, hvis dette beløb er højere.

Der ses således at forekomme to kategorier af overtrædelser: overtrædelser, der kan straffes i henhold til artikel 83, stk. 4, og dem, der kan straffes i henhold til artikel 83, stk. 5.

Ud over den inddeling, databeskyttelsesforordningen opstiller, er det muligt yderligere at kategorisere overtrædelserne anført i artikel 83.

Denne inddeling i yderligere kategorier er foretaget ud fra en vurdering af bestemmelserne i databeskyttelsesforordningen, der - i tilfælde af en overtrædelse - er underlagt bødeansvar. I vurderingen er der taget hensyn til bestemmelsernes grovhed, deres plads i databeskyttelsesforordningen og de underliggende mål, som bestemmelserne søger at beskytte. Der er især taget højde for overtrædelsens betydning for de registreredes ret til beskyttelse af personoplysninger og til den frie bevægelighed for personoplysninger inden for EU (artikel 1).

Endelig bemærkes, at manglende efterkommelse af et påbud fra tilsynsmyndigheden som omhandlet i artikel 58, stk. 2, ligeledes straffes med bøder på op til 150 mio. kroner, eller, hvis der er tale om en virksomhed, op til 4 % af virksomhedens samlede globale årlige omsætning i det foregående regnskabsår, hvis dette beløb er højere, jf. artikel 83, stk. 6. Sådanne overtrædelser følger klassifikationen af den bestemmelse, som det underliggende påbud vedrører.

Fastsættelsen af grundbeløbet for de enkelte kategorier afspejler - i princippet - hvad der generelt kan antages at være et effektivt, forholdsmæssigt og afskrækkende grundbeløb for bøden i tilfælde af overtrædelse af bestemmelserne. Grundbeløbet antages at være effektivt i den forstand, at det som sådan kan sikre overholdelse af forordningen. Det antages at være forholdsmæssigt i den forstand, at det i tilstrækkelig grad afspejler overtrædelsens art og ikke

går ud over, hvad der er nødvendigt for at nå forordningens mål. Det antages at være afskrækkende i den forstand, at det skal forhindre, at lovovertræderen gentager overtrædelsen, og for at få andre til ikke at begå den.

Grundbeløbet er imidlertid kun udgangspunktet, inden der skal ske reguleringen af beløbet. Endvidere er kategoriseringen et udgangspunkt og bør altid justeres for at afspejle sagens særegenheder. Fastsættelsen af et grundbeløb skal derfor altid følges af en konkret vurdering af, om bøden er effektiv, forholdsmæssig og afskrækkende under hensyntagen til betingelserne i artikel 83.

3.1 Kategorisering af overtrædelser

Overtrædelserne omfattet af henholdsvis databeskyttelsesforordningens artikel 83, stk. 4, og stk. 5, er nedenfor inddelt i tre underkategorier under hensyntagen til alvoren af en overtrædelsen.

Kategori 1 og 4 er således alvorlige overtrædelser. Kategori 2 og 5 er mere alvorlige overtrædelser. Kategori 3 og 6 er de mest alvorlige overtrædelser.

Skema 1 – Kategorisering af overtrædelser

Overtrædelser omfattet af artikel 83, stk. 4	Kat. 1	<ul style="list-style-type: none"> • Udpegning af repræsentant (artikel 27) • Samarbejde med tilsynsmyndigheden (artikel 31)
	Kat. 2	<ul style="list-style-type: none"> • Behandling der ikke kræver identifikation (artikel 11) • Fortegnelse over behandlingsaktiviteter (artikel 30) • Anmeldelse af brud på persondatasikkerheden (artikel 33) • Udpegning mv. af databeskyttelsesrådgiver (DPO) (artikel 37-39)
	Kat. 3	<ul style="list-style-type: none"> • Børns samtykke (artikel 8) • Privacy by design (artikel 25) • Fælles dataansvarlige (artikel 26) • Databehandleraftale (artikel 28) • Behandling der udføres for den dataansvarlige/databehandleren (artikel 29) • Behandlingssikkerhed (artikel 32) • Underretning ved brud på persondatasikkerheden (artikel 34) • Konsekvensanalyse (DPIA) (artikel 35-36) • Kontrol med godkendte adfærdskodekser (artikel 41, stk 4) • Certificering (artikel 42-43)
	Kat. 4	<ul style="list-style-type: none"> • Underretning af modtagere ved sletning mv. (artikel 19) • Ret til dataportabilitet (artikel 20)
	Kat. 5	<ul style="list-style-type: none"> • Grundprincipperne (artikel 5) • Samtykke (artikel 7) • Gennemsigtighed (artikel 12) • Oplysningspligten ved indsamling af personoplysninger hos den registrerede selv (artikel 13)

Overtrædelser omfattet af artikel 83, stk. 5		<ul style="list-style-type: none"> • Lovlig behandling (artikel 6) • Oplysningspligten ved indsamling af personoplysninger hos andre end den registrerede selv (artikel 14) • Indsigtsretten (artikel 15) • Ret til berigtigelse (artikel 16) • Retten til sletning (artikel 17) • Ret til begrænsning af behandling (artikel 18) • Ret til indsigelse (artikel 21)) • Automatiske individuelle afgørelser, herunder profilering (artikel 22)
	Kat. 6	<ul style="list-style-type: none"> • Behandling af særlige kategorier af personoplysninger (artikel 9-10) • Overførsler til tredjelande og internationale organisationer (artikel 44-49)

3.2 Fastsættelse af et grundbeløb på baggrund af kategorisering og justering for virksomhedens størrelse

Med databeskyttelsesforordningens artikel 83, stk. 4-6, følger 2 bødeloft; et statisk bødeloft på 75/150 mio. kr., og et dynamisk bødeloft på 2/4 % af den globale årlige omsætning, der gælder for meget store virksomheder med en årlig global omsætning, der overstiger 3,75 mia. kr.².

Den samlede globale årlige omsætning fremgår af virksomhedens årsregnskab og skal i denne sammenhæng forstås på samme måde som "nettoomsætning", der defineres i artikel 2, stk. 1, nr. 5, i direktiv 2013/34/EU. Den samlede globale årlige omsætning udgør herefter provenu fra salg af produkter og tjenesteydelser med fradrag af herpå ydede prisnedslag samt af mer-værdiafgift og anden skat, der er direkte forbundet med omsætningen.

Det bemærkes i den forbindelse, at der ikke nødvendigvis er sammenfald mellem den juridiske person, der er dataansvarlig og dermed ansvarssubjekt, og den virksomhed, hvis samlede globale årlige omsætning der skal lægges til grund for bødeberegningen. Det hænger sammen med, at begrebet "virksomhed" i relation til bødeberegningen skal forstås som en økonomisk enhed, som kan udgøres af moderselskabet og alle datterselskaber. I henhold til EU-retten og retspraksis forstås ved en virksomhed således den økonomiske enhed, som udøver en kommerciel/økonomisk aktivitet.

Denne omsætningsbaserede bødeudmåling er dynamisk og individualiseret med henblik på at sikre at bødeudmålingen i hver enkelt sag er effektiv, står i rimeligt forhold til overtrædelser og har afskrækkende virkning.

Når bødemaksimum i den enkelte sag er fastlagt, kan standard grundbeløbet fastsættes til

- 5 % af bødemaksimum for overtrædelser omfattet af kategori 1 og 4
- 10 % af bødemaksimum for overtrædelser omfattet af kategori 2 og 5
- 20 % af bødemaksimum for overtrædelser omfattet af kategori 3 og 6

² Det dynamiske bødeloft finder anvendelse, hvis 2/4 % af omsætningen er højere end 10/20 mio. EUR. Hvis 2% af omsætningen udgør 10 mio. EUR er den samlede omsætning 500 mio. EUR (10 mio. / 2 x 100). Det er således virksomheder med en omsætning på mere end 500 mio. EUR, svarende til 3,75 mia. kr., der er omfattet af det dynamiske bødeloft.

Skema 2 – Grundbeløb for overtrædelser i kategori 1-6

	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Kategori 4	Kategori 5	Kategori 6
Grundbeløb - dynamisk bødeloft	> 3,75 mio. kr.	> 7,5 mio. kr.	>15 mio. kr.	> 7,5 mio. kr.	> 15 mio. kr.	> 30 mio. kr.
Grundbeløb - statisk bødeloft	3,75 mio. kr.	7,5 mio. kr.	15 mio. kr.	7,5 mio. kr.	15 mio. kr.	30 mio. kr.

For at undgå en skævvridning i, hvordan bøderne rammer virksomheder af forskellige størrelser, bør det som nævnt i afsnit 2 dog afspejle sig i bødens størrelse, hvis der er tale om en mikro, lille eller mellemstor virksomhed, som er omfattet af det statiske bødeloft.

Grundbeløbet kan således nedjusteres efter virksomhedernes størrelse efter følgende beregning³:

- mikro virksomheder: ned til 0,4 % af standard grundbeløbet
- små virksomheder: ned til 2 % af standard grundbeløbet
- mellemstore virksomheder: ned til 10 % af standard grundbeløbet

Skema 3 – Grundbeløb for overtrædelser af bestemmelser omfattet af artikel 83, stk. 4

Virksomhedens størrelse	Maksimal justering (ned til)	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3
Meget store virksomheder (omsætning > 500 mio. kr.)		> 3,75 mio. kr.	> 7,5 mio. kr.	> 15 mio. kr.
Store virksomheder (omsætning ≤ 500 mio. kr.)		3,75 mio. kr.	7,5 mio. kr.	15 mio. kr.
Mellemstore virksomheder (omsætning ≤ 375 mio. kr.)	Standard grundbeløb x 0,1	≥ 375.000 kr.	≥ 750.000 kr.	≥ 1,5 mio. kr.
Små virksomheder (omsætning ≤ 75 mio. kr.)	Standard grundbeløb x 0,02	≥ 75.000 kr.	≥ 150.000 kr.	≥ 300.000 kr.
Mikro virksomheder (omsætning ≤ 15 mio. kr.)	Standard grundbeløb x 0,004	≥ 15.000 kr.	≥ 30.000 kr.	≥ 60.000 kr.

³ EU-Kommissionen har udarbejdet en definition af mikro-, små og mellemstore virksomheder (SMV'er), hvoraf det fremgår, at virksomheder med en omsætning, der ikke overstiger 15.000.000 kr. defineres som mikrovirksomheder, at virksomheder med en omsætning, der ikke overstiger 75.000.000 kr. defineres som små virksomheder, og at virksomheder med en omsætning, der ikke overstiger 375.000.000 kr. defineres som mellemstore virksomheder. De angivne beløb svarer til hhv. 0,4%, 2 % og 10% af de 3.750.000.000 kr. som udgør skellet mellem de store virksomheder med det statiske bødeloft og de meget store virksomheder med det dynamiske bødeloft. De samme procentsatser videreføres således til beregningen af, hvor meget grundbeløbet kan nedjusteres.

Skema 4 – Grundbeløb for overtrædelser af bestemmelser omfattet af artikel 83, stk. 5

Virksomhedens størrelse	Maksimal justering (ned til)	Kategori 4	Kategori 5	Kategori 6
Meget store virksomheder (omsætning > 500 mio. kr.)		> 7,5 mio. kr.	> 15 mio. kr.	> 30 mio. kr.
Store virksomheder (omsætning ≤ 500 mio. kr.)		7,5 mio. kr.	15 mio. kr.	30 mio. kr.
Mellemstore virksomheder (omsætning ≤ 375 mio. kr.)	Standard grundbeløb x 0,1	≥ 750.000 kr.	≥ 1,5 mio. kr.	≥ 3 mio. kr.
Små virksomheder (omsætning ≤ 75 mio. kr.)	Standard grundbeløb x 0,02	≥ 150.000 kr.	≥ 300.000 kr.	≥ 600.000 kr.
Mikro virksomheder (omsætning ≤ 15 mio. kr.)	Standard grundbeløb x 0,004	≥ 30.000 kr.	≥ 60.000 kr.	≥ 120.000 kr.

Ved vurderingen af i hvilket omfang grundbeløbet skal nedjusteres tages følgende omstændigheder blandt andet i betragtning:

Den konkrete virksomheds omsætning. Dels har dette betydning for, om der er tale om en mikro, lille eller mellemstor virksomhed. Dels har det betydning for, hvor i kategorien den konkrete virksomhed er placeret. Ligger virksomhedens omsætning således i den høje ende af kategorien, kan dette tale for at grundbeløbet bør være højere, end hvis virksomhedens omsætning ligger i den lave ende af kategorien.

Den konkrete virksomheds størrelse og/eller markedsandels betydning for overtrædelsens karakter. Hvis en virksomhed, på trods af en relativt lille omsætning, har en relativt stor markedsandel, kan dette have en betydning for, hvordan grovheden eller konsekvensen af overtrædelserne indvirker på markedet. En større markedsandel taler således for at virksomhedens omsætning i mindre grad betinger en nedjustering af grundbeløbet.

4. Justering af grundbeløbet på baggrund af en konkret vurdering af overtrædelsens karakter, alvor og varighed

Grundbeløb

Justering på baggrund af en konkret vurdering af overtrædelsens karakter, alvor og varighed (+/-)

Skærpende omstændigheder (+)

Formildende omstændigheder (-)

Bødens størrelse med hensyntagen til overtrædelsen og sagens omstændigheder.

Eventuel justering for databeskyttelsesforordningens maksimum (-)

Eventuel justering efter betalingsevne (-)

Endeligt bødebeløb

Efter grundbeløbet er blevet fastsat skal beløbet justeres efter de konkrete omstændigheder, der udgør overtrædelsens karakter, alvor og varighed. Ved vurderingen skal der tages hensyn til behandlingens karakter, omfang eller formål, antallet af registrerede samt omfanget af den skade, de registrerede har lidt som følge af overtrædelsen, jf. databeskyttelsesforordningens artikel 83, stk. 2, litra a:

- *Omfang*

Der skal lægges vægt på behandlingens omfang, navnlig om der er tale om en behandling der udføres lokalt, nationalt eller grænseoverskridende, idet dette siger noget om risikoen for de berørte registrerede og hvor svært det er for henholdsvis de registrerede og tilsynsmyndigheden at afhjælpe skadesvirkningen.

- *Formål*

Der skal dels lægges vægt på det overordnede, funktionelle mål med behandlingen, eller dennes kontekst, (f.eks. kommerciel forretning, non-profit, politik, mv.), eftersom behandlingen bør tilpasses de forskellige rettigheder, forpligtelser og beføjelser de respektive, involverede aktører kan have (f.eks. fri konkurrence og respekt for demokratisk regler i politiske aktiviteter).

Der skal ligeledes lægges vægt på det konkrete formål med behandlingen, navnlig hvorvidt formålet med behandlingen falder inden for virksomhedens kerneområde(r).

Et anerkendelsesværdigt formål bør som udgangspunkt bedømmes mildere end et mindre anerkendelsesværdigt. Er databeskyttelsesforordningens bestemmelser overtrådt i forbindelse med behandling med henblik på eksempelvis at udbetale førtidspension, bør forholdet bedømmes mildere, end hvis formålet med behandlingen har været markedsføring. Der kan videre lægges vægt på, om oplysninger har været anvendt aktivt til eksempelvis kommercielle formål, eller alene har tjent som "opslagsværk" for den dataansvarlige.

- *Antal registrerede*

Der bør lægges vægt på såvel antallet af egentligt berørte registrerede, men også antallet af potentielt berørte registrerede, henset til muligheden for at en overtrædelse har en mere systemisk karakter og derfor i forskellig kontekst kan påvirke yderligere registrerede.

Der vil som udgangspunkt være tale om en alvorligere og mere strafværdig overtrædelse, hvis der er mange berørte registrerede frem for få. Det skal dog bemærkes, at en overtrædelse af andre årsager kan være lige så alvorlig, selvom der kun er få berørte registrerede, eksempelvis på grund af oplysningernes karakter.

- *Omfanget af den skade, der er lidt*

Det har selvsagt betydning for vurderingen af en overtrædelses alvor, hvilken og hvor alvorlig skade de berørte registrerede har lidt. Der bør tages hensyn til såvel den faktiske som den potentielle skades omfang. Det skal i den forbindelse bemærkes, at skade skal forstås i bred forstand som en krænkelse af den registreredes rettigheder.

- *Varighed*

Varigheden af en overtrædelse har betydning for, hvor lang tid der har bestået en risiko for de registrerede og de registreredes rettigheder. Jo længere tid det har stået på, desto mere strafværdigt er det. Det har både en betydning, hvor længe der har været en risiko for de registrerede, men også hvor længe den dataansvarlige har været bevidst herom, idet det er et udtryk for i hvilket omfang den dataansvarlige forsætligt har tilsidesat forordningens bestemmelser. Varighed som vurderingskriterium skal således også forstås i bred forstand.

Der kan kun rejses tiltale for en overtrædelse af databeskyttelsesforordningens bestemmelser fra denne har fundet anvendelse siden den 25. maj 2018, men det bør indgå som en skærpende omstændighed, hvis den pågældende handling eller undladelse også stod på forud herfor, og også var ulovlig forud efter den tidligere gældende lovgivning. Derudover vil det også have betydning, hvis der er tale om en tilstandsforbrydelse, hvor længe denne har stået på, uden at den dataansvarlige har truffet foranstaltninger til at stoppe overtrædelsen.

5. Skærpende og formildende omstændigheder

Grundbeløb

Justering på baggrund af en konkret vurdering af overtrædelsens karakter, alvor og varighed (+/-)

Skærpende omstændigheder (+)

Formildende omstændigheder (-)

Bødens størrelse med hensyntagen til overtrædelsen og sagens omstændigheder.

Eventuel justering for databeskyttelsesforordningens maksimum (-)

Eventuel justering efter betalingsevne (-)

Endeligt bødebeløb

Når der er fastsat et grundbeløb på baggrund af kategoriseringen af overtrædelsen og virksomhedens størrelse (pkt. 3), og grundbeløbet er justeret efter den konkrete overtrædelsens karakter, alvor og varighed (pkt. 4), skal bøden justeres efter de øvrige skærpende og formildende omstændigheder, der er angivet i artikel 83, stk. 2.

Det fremgår således af databeskyttelsesforordningens artikel 83, stk. 2, at der skal lægges behørig vægt på følgende:

Litra b) hvorvidt overtrædelsen blev begået forsætligt eller uagtsomt

Ud over overtrædelsens alvor, er det særligt relevant, hvorvidt overtrædelsen blev begået forsætligt eller uagtsomt.

Det er en skærpende omstændighed, hvis der har været forsæt til at overtræde databeskyttelsesreglerne. Det vil omvendt ikke kunne anses som en formildende omstændighed, at der alene foreligger uagtsomhed, idet det er en forudsætning, at der som minimum foreligger uagtsomhed, førend der er tale om en strafbar overtrædelse.

Det er utvivlsomt, at jo højere tilregnelsergrad (simpel uagtsomhed, grov uagtsomhed eller forsæt), desto højere bøde.

Uagtsomhed

Der vil som udgangspunkt foreligge uagtsomhed, hvis der er tale om eksempelvis manglende læsning og overholdelse af eksisterende politikker, menneskelige fejl, manglende kontrol for personoplysninger i offentliggjorte informationer og manglende rettidig anvendelse af tekniske ajourføringer.

Forsæt

Som eksempel på en adfærd, der er udtryk for forsæt, kan nævnes en direktion, som – af f.eks. økonomiske årsager – træffer beslutning om at benytte ét IT-system velvidende, at systemet ikke er i stand til at slette personoplysninger frem for et andet system. Ligesådan vil det være

udtryk for forsæt, hvis en myndighed træffer en beslutning i strid med databeskyttelsesrådgi-
verens (DPO'ens) (retvisende) anbefalinger til øverste ledelse, eller hvis en organisation be-
vidst undlader at fastsætte passende sikkerhedsforanstaltninger på baggrund af en risikovur-
dering.

Flere bestemmelser i databeskyttelsesforordningen forudsætter en aktiv handling for at over-
holde forordningen. Det betyder omvendt, at en overtrædelse af disse bestemmelser vil bestå
i en undladelse, eksempelvis manglende tekniske og organisatoriske foranstaltninger, jf. arti-
kel 32, eller manglende sletning af personoplysninger, jf. artikel 5, stk. 1, litra e.

Det er i sådanne sager relevant at overveje, om den dataansvarlige havde indset muligheden
for, at vedkommendes undladelse af at handle udgjorde en overtrædelse af databeskyttelses-
forordningen og forholdt sig accepterende hertil.

Der bør ses på de objektive elementer af adfærd, der taler for forsæt. Er der for eksempel sat
automatisk sletning op på det kundesystem i en virksomhed, som aktuelt anvendes, men ikke
på det tidligere system, hvor der fortsat opbevares kundeoplysninger, vil det være et udtryk
for, at virksomheden har indset, at det var nødvendigt at slette oplysninger i systemet, og
dermed også har forholdt sig accepterende til, at virksomheden ikke overholder forordningens
krav til sletning for så vidt angår det tidligere system.

Eksempel 1:

En IT-medarbejder i en virksomhed bliver i forbindelse med en systemopdatering opmærksom på, at systemet
ikke understøtter sletning af oplysninger om tidligere kunder på trods af, at virksomheden har vurderet, at op-
lysninger om tidligere kunder skal slettes 2 år efter endt kundeforhold. Medarbejderen kontakter virksomhedens
DPO, som forelægger problematikken for ledelsen. DPO'en oplyser i den forbindelse, at der på nuværende
tidspunkt opbevares oplysninger, der burde være slettet, og at den manglende sletning umiddelbart er en over-
trædelse af artikel 5, stk. 1, litra e. På trods af dette vælger ledelsen fortsat at behandle personoplysninger i det
pågældende system uden at træffe andre kompensierende foranstaltninger. Dette er et udtryk for forsæt hos
virksomheden til at handle i strid med forordningen

*Litra c) eventuelle foranstaltninger, der er truffet af den dataansvarlige eller
databehandleren for at begrænse den skade, som den registrerede har lidt*

Dataansvarlige og databehandlere har pligt til at gennemføre passende tekniske og organisa-
toriske foranstaltninger for at sikre et sikkerhedsniveau, der passer til risikoen, at foretage
konsekvensanalyser vedrørende databeskyttelse og at begrænse risici, der følger af behand-
lingen af personoplysninger, for personers rettigheder og frihedsrettigheder. Derfor bør den
ansvarlige – i tilfælde hvor den registrerede har lidt en skade – gøre, hvad der er muligt for at
reducere følgerne af overtrædelsen for de berørte personer.

Det kan eksempelvis være sager om brud på persondatasikkerheden, hvor den dataansvarlige
træffer passende foranstaltninger og i den forbindelse sørger for, at uvedkommende modta-
gere af personoplysninger sletter de pågældende personoplysninger eller tilfælde, hvor den
ansvarlige træffer foranstaltninger rettidigt for at hindre, at overtrædelsen fortsætter eller udvi-
des til et niveau eller en fase, hvor den vil have en alvorligere virkning, end den oprindeligt
havde.

Bestemmelsen finder alene anvendelse i tilfælde, hvor den registrerede har lidt skade, eller
hvor der har været en risiko herfor. Det bør bemærkes, at det ofte vil være kompliceret for den
registrerede og Datatilsynet at påvise reel skade, og at krænkelser af rettigheder og frihedsret-
tigheder også er at betragte som skade.

Eksempel 2:

Et politisk parti lægger sit månedlige nyhedsbrev op på hjemmesiden. Nyhedsbrevet kan downloades som PDF-fil. I nyhedsbrevet fremgår ved en fejl navnene på 5 medlemmer, hvorved der er sket en utilsigtet offentliggørelse af oplysninger om politisk overbevisning. Et medlem bliver dagen efter offentliggørelsen opmærksom på fejlen og kontakter hovedforeningen, som øjeblikkeligt tager bladet af hjemmesiden. Hovedforeningen retter herefter henvendelse til Google og anmoder om, at filen afindekseres fra søgeresultater på www.google.dk og www.google.com. Google bekræfter ugen efter, at filen er slettet fra Googles sider. Det fremgår af partiets tekniske foranstaltninger, at fire personer har nået at downloade filen med oplysningerne. Hovedforeningen kontakter de fire personer per e-mail og anmoder de pågældende om at slette oplysningerne samt fremsende bekræftelse herpå. Inden for få dage har de fire personer alle bekræftet, at der er sket sletning af filen.

Bladet er også distribueret per post til 10 lokalafdelinger rundt omkring i landet. Efter Hovedforeningen er blevet gjort opmærksom på fejlen kontaktes de 10 lokalafdelinger. De pågældende anmodes om at makulere alle de blade, de har modtaget samt bekræfte, når dette er sket. De 10 lokalafdelinger melder alle tilbage i løbet af samme dag, at der er sket makulering af bladene.

Det må anses som en formildende omstændighed, at det pågældende parti har truffet en række foranstaltninger med henblik på at begrænse den skade, som de registrerede har lidt ved at oplysninger om deres politiske overbevisning blev offentliggjort.

Litra d) den dataansvarliges eller databehandlerens grad af ansvar under hensyntagen til tekniske og organisatoriske foranstaltninger, som de har gennemført i henhold til artikel 25 og 32

Det skal vurderes i hvilket omfang den dataansvarlige "har gjort, hvad der kunne forventes af vedkommende" i forhold til behandlingens karakter, formål eller omfang og set i lyset af de forpligtelser, som vedkommende er pålagt i henhold til databeskyttelsesforordningen. Har den dataansvarlige ikke tilnærmelsesvis gennemført de sikkerhedsforanstaltninger, der var passende, skal det vurderes strengere, end hvis den dataansvarlige i et vist omfang havde gennemført foranstaltninger, som imidlertid ikke var tilstrækkelige.

Ved denne vurdering bør der tages hensyn til "best practice" for procedurer og metoder, hvis sådanne findes og finder anvendelse, herunder eventuelle standarder og adfærdskodekser for det pågældende område eller erhverv. Adfærdskodekser kan eksempelvis vise, hvad der er almindelig praksis på området, og de kan vise niveauet af kendskab til forskellige løsninger på sikkerhedsproblemer, som er almindelige i forbindelse med behandlingen.

Eksempel 3:

En virksomhed anmelder et brud på persondatasikkerheden til Datatilsynet, ved at en medarbejder ved en fejl har videregivet oplysninger der ikke skulle videregives. Virksomheden har redegjort for processen og retningslinjerne for den pågældende behandlingsaktivitet, og tilsynet har fundet denne passende i overensstemmelse med den foreliggende risiko for de registreredes rettigheder.

Tilsynets undersøgelse viser, at medarbejderen i det konkrete tilfælde har glemt at benytte de værktøjer, som virksomheden har gennemført for at undgå at oplysninger bliver uberettiget videregivet. Virksomheden har truffet en række foranstaltninger med henblik på at sikre et passende sikkerhedsniveau, men mangler nogle organisatoriske foranstaltninger, der skal sikre, at medarbejderne anvender værktøjerne, hvorfor der er tale om en overtrædelse af artikel 32, stk. 1. Det betragtes dog som en formildende omstændighed, at virksomheden har udført en række tekniske og organisatoriske foranstaltninger i henhold til art. 32.

Litra e) den dataansvarliges eller databehandlerens eventuelle relevante tidligere overtrædelser

Det vil være en skærpende omstændighed, hvis den dataansvarlige tidligere har begået overtrædelser af databeskyttelsesreglerne. Det fremgår af Det Europæiske Databeskyttelsesråds retningslinjer⁴ at også overtrædelser, der ikke synes direkte relevante, kan tillægges betydning. Disse overtrædelser kan være udtryk for eksempelvis utilstrækkelig viden om eksisterende rutiner i organisationen, manglende prioritering af overholdelse af reglerne, eller de kan være en følge af uhensigtsmæssig risikovurdering. Af relevante tidligere overtrædelser kan eksempelvis nævnes gentagne brud på persondatasikkerheden eller gentagne mangelfulde eller forsinkede besvarelser på anmodninger fra registrerede om indsigt i og sletning af personoplysninger.

Det kan ikke antages, at gentagelsesvirkningen er begrænset til overtrædelser af databeskyttelsesforordningen, idet overtrædelser af persondataloven – i det omfang overtrædelserne ligeledes ville være en overtrædelse af databeskyttelsesforordningen – også må kunne tillægges gentagelsesvirkning, hvis det i øvrigt overholder ovenstående kriterier. Det skal dog bemærkes, at overtrædelser af databeskyttelsesforordningen betragtes som mere relevante end overtrædelser af nationale bestemmelser fra før forordningens anvendelsestidspunkt.

Artikel 83, stk. 2, litra e, indeholder ingen tidsmæssig afgrænsning af, hvornår eller hvor længe en tidligere overtrædelse bliver eller er relevant, men princippet i straffelovens § 84, stk. 3, bestemmer, at overtrædelser, der ligger mere end 10 år forud for den aktuelle overtrædelse, ikke kan tillægges gentagelsesvirkning.

Givet er det dog, at jo længere tid der er gået mellem en tidligere overtrædelse og den nuværende overtrædelse, desto mindre vægt skal den have i bødeudmålingen.

Endelig bemærkes, at også afgørelser fra andre tilsynsmyndigheder, der er kompetente i henhold til databeskyttelsesforordningen, bør tillægges vægt.

Eksempel 4:

En privat lægepraksis har grundet en menneskelig fejl offentliggjort en lægejournal, indeholdende oplysninger om personnummer og helbred, på hjemmesiden. Lægepraksissen oplyser tilsynet, at der er tale om en enkeltstående hændelse, og at man på baggrund af denne har truffet en række organisatoriske foranstaltninger, herunder yderligere uddannelse af medarbejdere, med henblik på at sikre et passende sikkerhedsniveau. Et år efter videregiver en af samme lægepraksis medarbejder imidlertid oplysninger om en patients personnummer til uvedkommende. I forbindelse med sagens oplysning bliver det oplyst, at den pågældende lægepraksis fortsat ikke har gennemført de anførte foranstaltninger. Det vil i den forbindelse være at anse for en skærpende omstændighed, at lægepraksissen tidligere har begået en lignende overtrædelse og har undladt at indføre yderligere foranstaltninger.

Litra f) graden af samarbejde med tilsynsmyndigheden for at afhjælpe overtrædelser og begrænse de negative konsekvenser, som overtrædelserne måtte have givet anledning til

Bestemmelsen gælder den dataansvarliges grad af samarbejde for at afhjælpe overtrædelserne. Det kan eksempelvis være virksomheder, der reagerer på en bestemt måde på tilsynsmyndighedens forespørgsler i undersøgelsesfasen i den specifikke sag, som følgelig har reduceret indvirkningen på registreredes rettigheder. Den dataansvarliges lovpligtige samarbejde med Datatilsynet og i den forbindelse besvarelsen af tilsynets spørgsmål før og under sagen vil dog som udgangspunkt ikke være en formildende omstændighed, medmindre det kan påvises, at den dataansvarliges samarbejde med myndigheden har reduceret de negative konsekvenser for de registreredes rettigheder.

⁴ WP 253 – Retningslinjer vedrørende anvendelse og fastsættelse af administrative bøder i overensstemmelse med forordning (EU) 2016/679

Som supplement til dette vurderingskriterium kan i øvrigt bemærkes, at det efter straffelovens § 82, nr. 9, skal indgå som en formildende omstændighed, hvis gerningsmanden frivilligt har angivet sig selv og aflagt fuldstændig tilståelse.

Eksempel 5:

I forbindelse med et tilsyn hos en større dansk virksomhed, oplyser virksomheden, at de behandler oplysninger om deres kunder med henblik på markedsføring med hjemmel i forordningens artikel 6, stk. 1, litra a, om samtykke. I den forbindelse fremsender virksomheden kopi af den nuværende samtykketekst. Virksomheden oplyser videre, at man – på baggrund af Datatilsynets henvendelse – har taget den pågældende samtykkeerklæring under revurdering og vil udarbejde en ny, da virksomheden selv ikke er ovebevist om, erklæringen opfylder betingelserne for samtykke i artikel 4, nr. 11. Virksomheden har samtidig stoppet sin behandling af oplysninger på baggrund af erklæringen, og vil ikke markedsføre sig over for de pågældende kunder før, en ny samtykketekst er udfærdiget. Virksomheden har dermed samarbejdet med tilsynsmyndigheden, afhjulpet overtrædelsen fremadrettet og begrænset de negative konsekvenser, som overtrædelsen måtte have givet anledning til, hvorfor der foreligger en formildende omstændighed.

Litra g) de kategorier af personoplysninger, der er berørt af overtrædelsen

Kategorien af de personoplysninger, der er berørt, skal tillægges vægt, herunder om overtrædelsen omhandler oplysninger omfattet af databeskyttelsesforordningens artikel 9, stk. 1, artikel 10, stk. 1, og databeskyttelseslovens § 8. En overtrædelse, der vedrører offentliggørelse af helbredsoplysninger eller oplysning om seksuel orientering på internettet, vil således i sagens natur skulle bedømmes strengere end en overtrædelse, der alene vedrører offentliggørelse af navn og telefonnummer. Dette kommer til udtryk i skema 1 – kategorisering af overtrædelser ovenfor under afsnit 3.1, ved at ulovlig behandling af særlige kategorier af personoplysninger er placeret i den meget alvorlige kategori og dermed som udgangspunkt skal vurderes som mere alvorlig end ulovlig behandling af personoplysninger udelukkende omfattet af artikel 6.

Ud over personoplysninger der er omfattet af artikel 9 og 10, kan det også være en skærpende omstændighed, hvis der er tale om behandling af særligt beskyttelsesværdige oplysninger omfattet af artikel 6, som eksempelvis oplysninger om hjemmelig adresse, sociale forhold eller personnummer jf. databeskyttelseslovens § 11.

Det bemærkes, at det ikke er en formildende omstændighed, at en overtrædelse ikke vedrører særligt beskyttelsesværdige personoplysninger.

Litra h) den måde, hvorpå tilsynsmyndigheden fik kendskab til overtrædelsen, navnlig om en dataansvarlige eller databehandleren har underrettet om overtrædelsen, og i givet fald i hvilket omfang

Følgende fremgår af Det Europæiske Databeskyttelsesråds retningslinjer om fastsættelse af administrative bøder (WP253):

”En tilsynsmyndighed kan have fået kendskab til overtrædelsen som resultat af en undersøgelse, klager, artikler i medierne, anonyme tip eller underretning fra den dataansvarlige. Den dataansvarlige har i henhold til databeskyttelsesforordningen pligt til at underrette tilsynsmyndigheden om brud på persondatasikkerheden. Hvis den dataansvarlige kun opfylder denne forpligtelse, kan dette ikke fortolkes som en skærpende eller formildende faktor. Hvis en dataansvarlig/databehandler har handlet skødesløst uden at anmelde dette eller uden at anmelde alle detaljer om overtrædelsen, fordi vedkommende ikke har bedømt overtrædelsens omfang korrekt, kan tilsynsmyndigheden også vurdere, at en strengere sanktion er påkrævet, dvs. at overtrædelsen ikke kategoriseres som en mindre overtrædelse.”

Da undladelser, som eksempelvis manglende anmeldelse af et sikkerhedsbrud, i sig selv vil være en overtrædelse, der kan sanktioneres med en bøde, og da Datatilsynet har pligt til at

handle aktivt ved bl.a. at føre fysiske tilsyn, jf. artikel 57, stk. 1, litra a, eller gennemføre undersøgelser på grundlag af oplysninger modtaget fra en anden tilsynsmyndighed eller anden offentlig myndighed, jf. artikel 57, stk. 1, litra h, har dette vurderingskriterium et snævert anvendelsesområde.

Det må dog kunne udledes, at det, kombineret med straffelovens § 82, nr. 9, vil være en formildende omstændighed, hvis den dataansvarlige selv underretter tilsynsmyndigheden om en overtrædelse, der ikke var en lovbestemt pligt til at underrette om.

Omvendt vil det indgå i vurderingen som en skærpende omstændighed, hvis en dataansvarlig opretholder og forsøger at skjule en overtrædelse, selvom vedkommende bliver gjort opmærksom på overtrædelsen af medarbejdere eller andre.

Litra i) overholdelse af de foranstaltninger, der er omhandlet i artikel 58, stk. 2, hvis der tidligere over for den pågældende dataansvarlige eller databehandler er blevet truffet sådanne foranstaltninger med hensyn til samme genstand

Dette punkt skal gøre tilsynsmyndighederne opmærksomme på at overveje foranstaltninger, som de selv tidligere har truffet over for den samme dataansvarlige vedrørende den samme genstand, i deres vurdering af den nuværende overtrædelse.

Punktet skal ses i sammenhæng med litra e) der vedrører eventuelle relevante tidligere overtrædelser. Litra i) dækker på den ene side bredere end litra e) i den forstand, at det ikke kun er tidligere egentlige overtrædelser der skal indgå i vurderingen, men også eksempelvis advarsler om at planlagte behandlingsaktiviteter sandsynligvis vil være i strid med forordningen. På den anden side er det ikke enhver tidligere truffen foranstaltning der er relevant – det skal være foranstaltninger truffet med hensyn til samme genstand.

Litra j) overholdelse af godkendte adfærdskodekser i henhold til artikel 40 eller godkendte certificeringsmekanismer i henhold til artikel 42

Den ansvarlige kan benytte overholdelse af godkendte adfærdskodekser til at påvise overholdelse af databeskyttelsesforordningen, jf. artikel 24, stk. 3, artikel 28, stk. 5, eller artikel 32, stk. 3. Ved at tilslutte sig et adfærdskodeks har den dataansvarlige udvist god vilje og et ønske om at overholde databeskyttelsesreglerne, hvilket vil være at anse for en formildende omstændighed.

Litra k) om der er andre skærpende eller formildende faktorer ved sagens omstændigheder, såsom opnåede økonomiske fordele eller undgåede tab som direkte eller indirekte følge af overtrædelsen

Økonomiske fordele eller undgåede tab som direkte eller indirekte følge af overtrædelsen vil være en skærpende omstændighed ved udmålingen af bøden.

Af økonomiske fordele kan nævnes dataansvarlige, som bevidst har valgt at benytte ét IT-system, som ikke har været i stand til at overholde databeskyttelsesreglerne, eksempelvis i form af manglende mulighed for sletning af personoplysninger, uden at gennemføre andre kompenserende foranstaltninger, frem for et dyrere system der til gengæld overholder reglerne i forordningen, eller en virksomhed som har opnået en konkurrencemæssig fordel, eksempelvis ved at behandle flere oplysninger end nødvendigt med henblik på markedsføring.

Hensynet til en eventuel fortjeneste eller besparelse er et almindeligt strafudmålingsmæssigt hensyn. Hensynet fremgår af straffelovens regler om strafudmåling, særligt § 51, stk. 3, der vedrører bødefastsættelsen i sager vedrørende overtrædelse af bestemmelser uden for straffeloven. Heraf fremgår, at der skal tages et særligt hensyn til den opnåede eller tilsigtede fortjeneste eller besparelse. Det er endvidere en naturlig udmøntning af det generelle princip i artikel 83, stk. 1, om at bøden skal have afskrækkende virkning. Heri ligger, at det ikke må kunne betale sig at undlade at overholde de databeskyttelsesretlige regler.

Det bemærkes, at det også er muligt at konfiskere en opnået fortjeneste efter straffelovens § 75. Valget mellem konfiskation og forhøjet bøde kan være vanskeligt. Straffelovrådet har skrevet om valget i betænkning nr. 1289/1995, s. 161-162.

Spørgsmålet gribes forskelligt an inden for forskellige områder. På konkurrenceområdet er udgangspunktet, at en ulovligt opnået fortjeneste inddrages i bødeudmålingen. På miljøområdet er udgangspunktet derimod, at en ulovligt opnået fortjeneste skal konfiskeres. Ulempen ved at lade en opnået fortjeneste indgå i bødeudmålingen er, at "konfiskatoriske bøder" kan blive uforholdsmæssigt høje i forhold til overtrædelsens grovhed. Hvis der er tale om fysiske personer, kan forvandlingsstraffen endvidere blive uforholdsmæssigt lang. Ulempen ved at konfiskere en opnået fortjeneste er, at det kan medføre uens praksis i forhold til de sager, hvor der gives en forhøjet bøde for en tilsigtet fortjeneste. En ikke opnået fortjeneste kan i sagens natur ikke konfiskeres, og bødeniveauet i sager, hvor der har været tilsigtet en ulovlig fortjeneste vil således være væsentligt højere end i sager, hvor en opnået fortjeneste er blevet konfiskeret.

Under alle omstændigheder kræver konfiskation af fortjenesten, at størrelsen herpå relativt præcist kan fastlægges, hvilket kan være uforholdsmæssigt ressourcekrævende.

Endelig bemærkes, at konfiskation også kan ske udenretligt i forbindelse med en vedtagelse af en bøde, jf. bekendtgørelse nr. 1297 af 18. november 2010 om udenretlig vedtagelse af bøder. Dette gælder imidlertid kun i forbindelse med bødeforlæg udstedt af politiet/anklagesmyndigheden.

Eksempel 6:

På baggrund af en klagesag bliver Datatilsynet opmærksom på, at en medievirksomhed har solgt oplysninger om ca. 20.000 kunder videre til politiske partier, hvorpå de pågældende partier kunne målrette deres annoncering af kandidater til disse registrerede. Medievirksomheden har tjent ca. 500.000 kr. på salget.

Medievirksomheden har bl.a. videregivet oplysninger om personnummer, og der ses ikke at være et behandlingsgrundlag hertil i databeskyttelseslovens § 11.

Det betegnes som en skærpende omstændighed, at virksomheden har opnået en økonomisk gevinst af ulovligt at videregive oplysninger om deres kunder. De 500.000 kr. bør enten konfiskeres, eller inddrages i bødeudmålingen.

De oplyste vurderingskriterier er, som det fremgår af litra k), ikke udtømmende. Der kan således også være andre faktorer end de anførte, som i den konkrete sag skal tillægges betydning ved vurderingen af bødens størrelse. Som nævnt finder ligeledes straffelovens regler om strafudmåling i §§ 81-82 anvendelse.

6. Justering for bødemaksimum

Grundbeløb

Justering på baggrund af en konkret vurdering af overtrædelsens karakter, alvor og varighed (+/-)

Skærpende omstændigheder (+)

Formildende omstændigheder (-)

Bødens størrelse med hensyntagen til overtrædelsen og sagens omstændigheder.

Eventuel justering for databeskyttelsesforordningens maksimum (-)

Eventuel justering efter betalingsevne (-)

Endeligt bødebeløb

Den beregnede bøde kan selvsagt aldrig overstige bødemaksimum, hvad enten det er det statiske bødeloft eller det dynamiske.

Hvis en handling udgør en overtrædelse af flere af bestemmelserne i databeskyttelsesforordningen, og de overtrådte bestemmelser hovedsageligt beskytter forskellige interesser, finder princippet i databeskyttelsesforordningens artikel 83, stk. 3 anvendelse.

Det følger således af artikel 83, stk. 3, at "hvis en dataansvarlig eller en databehandler forsætligt eller uagtsomt i forbindelse med de samme eller forbundne behandlingsaktiviteter overtræder flere bestemmelser i denne forordning, må den administrative bødes samlede størrelse ikke overstige beløbet for den alvorligste overtrædelse".

Ved "forbundne behandlingsaktiviteter" skal forstås handlinger, der er så nært beslægtet at de umiddelbart synes, at være en sammenhængende handling. Dette kan være tilfældet, når for eksempel en lovovertrædelse består af flere sammenhængende handlinger for at overtræde en bestemmelse.

I sådanne tilfælde skal det konstateres, at lovovertræderen har overtrådt flere lovbestemmelser ved den samme handling, men der gives kun én bøde - en total bøde – som ikke må overstige det højeste maksimum af de overtrådte bestemmelser.

Lignende gør sig gældende når en enkelt handling overtræder den samme bestemmelse flere gange.

Eksempel: En dataansvarlig sender en række marketing-e-mails til grupper af registrerede i løbet af en dag uden at have et retligt grundlag og overtræder derved artikel 6, stk. 1, med en handling af flere gange.

Om end det sidstnævnte tilfælde ikke fremgår eksplicit af ordlyden i artikel 83, stk. 3, vil det imidlertid være urimeligt, hvis en dataansvarlig, der ved en enkelt handling overtræder flere forskellige bestemmelser, der beskytter forskellige juridiske interesser, skulle være bedret stillet end en dataansvarlig, der med én handling overtræder den samme bestemmelse flere gange. For at undgå dette anvendes artikel 83, stk. 3, også i disse tilfælde.

7. Betalingsevne

Grundbeløb

Justering på baggrund af en konkret vurdering af overtrædelsens karakter, alvor og varighed (+/-)

Skærpende omstændigheder (+)

Formildende omstændigheder (-)

Bødens størrelse med hensyntagen til overtrædelsen og sagens omstændigheder.

Eventuel justering for databeskyttelsesforordningens maksimum (-)

Eventuel justering efter betalingsevne (-)

Endeligt bødebeløb

Princippet om "manglende betalingsevne" er afledt af proportionalitetsprincippet. Derfor kan der være en forpligtelse til at overveje den dataansvarliges påstand om, at en stor bøde vil medføre en alvorlig økonomisk konsekvens for den dataansvarlige.

EU-Kommissionen har udgivet retningslinjer for fastsættelse af bøder i konkurrencesager⁵. Punkt 35 i disse retningslinjer beskriver princippet om manglende betalingsevne som virksomhedens manglende evne til at betale i en bestemt social og økonomisk kontekst, og fastslår, at ekstraordinære omstændigheder kan føre til, at konkurrencemyndigheden nedsætter bøden. Imidlertid kan nedsættelse kun ske på baggrund af objektiv dokumentation for, at den pålagte bøde vil bringe den pågældende virksomheds økonomi i fare og få dens aktiver til at miste al værdi.

Konkurrenceret beskytter markedsstrukturen. Hvis konkurrencemyndigheden pålægger en så stor bøde, at det påfører en virksomhed økonomiske vanskeligheder, vil dette påvirke konkurrencen. Myndighedens indgriben vil derfor kunne betragtes som skadelig for konkurrenceretens formål.

De databeskyttelsesretlige regler beskytter imidlertid borgernes rettigheder. Formålet med databeskyttelsesloven er derfor ikke at beskytte konkurrence- eller markedsstrukturer, hvorfor det ikke vil være til skade for formålet med databeskyttelsesloven/forordningen, hvis en bøde medfører mindre konkurrence i en branche.

Under hensyntagen til proportionalitetsprincippet skal det dog overvejes om overtrædelsens grovhed kræver en stor bøde, selvom dette potentielt medfører, at virksomheden går konkurs. Med andre ord skal konsekvenserne af bøden være i overensstemmelse med overtrædelsens karakter, alvor og varighed. En høj bøde, der får en virksomhed til at gå konkurs, må antages at være både effektiv og afskrækkende, men den skal også være proportional og det bør altid overvejes, om målet kan nås med en mindre bøde.

En nedsættelse af bøden på grund af manglende betalingsevne skal dog kun tages i betragtning såfremt den bødepålagte anmoder herom. Inden nedsættelse af bøden overvejes, kan mere moderate betalingsbetingelser f.eks. udsættelse af betalingen, overvejes.

Det skal samtidig noteres, at en nedsættelse af bøden, på grund af manglende betalingsevne, kræver ekstraordinære omstændigheder, og nedsættelse kan kun ske, hvis der foreligger objektive beviser for, at den pålagte bøde med sikkerhed vil bringe den pågældende virksomheds

⁵ Guidelines on the method of setting fines imposed pursuant to Article 23(2)(a) of Regulation No 1/2003 (2006/C 210/02)

økonomiske levedygtighed i fare og få dens aktiver til at miste al værdi. Vurderingen skal i øvrigt ske ud fra den specifikke sociale og økonomiske kontekst virksomheden befinder sig i.

Økonomisk levedygtighed: Virksomheden er forpligtet til at fremlægge detaljeret finansiel data (for de sidste fem år samt fremskrivninger for det nuværende og de næste to år) så den sandsynlige fremtidige udvikling af eksempelvis solvens, likviditet og rentabilitet kan undersøges.

Bevis for værditab: En bødenedsættelse kan kun ydes, hvis bøden udgør en risiko for, at virksomheden går konkurs, herunder ved at få virksomhedens aktiver til at miste hele eller det meste af deres værdi. Der skal vises en direkte årsagsforbindelse mellem værditabet og bøden. Konkurs eller insolvens medfører ikke nødvendigvis automatisk et betydeligt tab af aktivværdien.

Virksomheden skal bevise, at det sandsynligvis vil forlade markedet, og dets aktiver vil blive afviklet eller solgt til en pris under deres værdi uden alternativer for virksomheden til at opretholde sin forretning. Dette betyder, at tilsynsmyndigheden skal kræve bevis for, at virksomhedens aktiver ikke fortsat vil blive brugt til fremstilling af varer. En virksomheds egen beslutning om at afslutte sine aktiviteter og realisere alle dets aktiver kan ikke medføre en nedsættelse af bøden.

Specifik social og økonomisk kontekst: EU-Domstolen har udtalt, at den blotte omstændighed, at en virksomhed er i en dårlig økonomisk situation, eller vil være det efter en stor bøde, ikke opfylder kravet, da det ville være ensbetydende med, at virksomheder som er dårligt stillet på markedet får en fordel i forhold til andre virksomheder, der er bedre tilpasset markedsforholdene⁶. Kommissionen har fastslået⁷, at generelle argumenter som forværrede forretningsmæssige forhold og mulige opkøb af andre virksomheder ikke er holdbare argumenter for at erklære manglende betalingsevne. At en virksomheds kontrakt med en bank afhænger af, at virksomheden betaler bestemte beløb på bestemte tidspunkter, da banken ellers vil indkalde lån, der kan føre til konkurs, kan ikke give grund til en nedsættelse af bøden. Imidlertid har Kommissionen i samme sag anerkendt usædvanlige omstændigheder, hvor virksomheden både var underlagt økonomiske begrænsninger og relativt kort tid inden har været pålagt to betydelige bøder fra Kommissionen for deltagelse i kartelaktiviteter. Kommissionen fandt under disse særlige omstændigheder, at det ikke syntes nødvendigt at pålægge bødens fulde beløb for at sikre effektiv afskrækkelse.

I COMP / 39.396 blev der taget hensyn til, at den pålagte bøde ville have en relativt stor indflydelse på den økonomiske situation for den type virksomhed, der var tale om, fordi virksomheden var en meget lille uafhængig erhvervsdrivende, der handlede med materialer med høj værdi med en ret lav margin og havde en relativt lille produktportefølje. Dette førte til en nedsættelse af bøden med 20%.

Hvis kriterierne er opfyldt, kan virksomhedens manglende evne til at betale tages til følge og bøden reduceres.

Endelig skal det bemærkes, at argumenter om manglende betalingsevne fra dataansvarlige, der er en del af store virksomheder, hvor datterselskaber kan søge økonomisk støtte hos deres moderselskab, ikke kan tages i betragtning. Når der tages højde for manglende betalingsevne hos mindre virksomheder, sikres samtidig en rimelig behandling i håndhævelsen af databeskyttelse i små såvel som store virksomheder.

⁶ C-189/02 P, paragraph 327

⁷ Commission decision of 3 December 2003 in case 38.359 — Electrical and mechanical carbon and graphite products, OJ 2004, L 125/45.

Bødevejledning

© 2021 Datatilsynet

Eftertryk med kildeangivelse er tilladt

Udgivet af:

Datatilsynet

Carl Jacobsens Vej 35

2500 Valby

T 33 19 32 00

dt@datatilsynet.dk

datatilsynet.dk

Datatilsynet

Carl Jacobsens Vej 35

2500 Valby

T 33 19 32 00

dt@datatilsynet.dk

datatilsynet.dk